

Nærings- og fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 OSLO

Dok. nummer 22/23605-3
Deres referanse: 22/109
Vår dato: 03.03.2023
Vår referanse: Heidi Sten-Nilsen

Høringsuttalelse - Forslag til skjerpede miljøkrav i offentlige anskaffelser

Innledning

Det vises til Høringsbrev av 08.12.2022 hvor departementet inviterer til å inngi uttalelser i anledning endring av forskrift om offentlige anskaffelser § 7-9, forsyningsforskriften § 7-9 og konsesjonskontraktforskriften § 7-6.

Universitetet i Sørøst-Norge oversender med dette sin høringsuttalelse.

Universitetet har valgt å besvare de overordnede spørsmålene.

Overordnet målsetning

Universitetet har ambisiøse målsetninger innen bærekraft og samfunnsansvar og vi har innrettet vår anskaffelsespraksis deretter. Vi imøteser en endring i miljøbestemmelsen, men har kommentarer til hvordan den er foreslått utformet og hva som anses som best egnet. Vi viser her særlig til høringsnotatets punkt 5.1.: *«Best egnet i denne sammenhengen er den løsningen som medfører at offentlige oppdragsgivere stiller flere og mer ambisiøse miljøkrav, innenfor anskaffelseslovens formål om effektiv bruk av samfunnets ressurser. I tillegg er den beste løsningen enkel og lett forståelig for brukerne av regelverket. Ny miljøbestemmelse bør ikke fremme unødvendige rettslige prosesser».*

Vi ønsker at bestemmelsen skal være utformet på en måte som gjør at den fungerer som en rettesnor og verktøy, og ikke som en brems for miljø- og klimatiltak. For å ivareta dette, vil det være en fordel om den gir en fleksibilitet til å velge de miljøkrav som vil kunne ha reell effekt i den enkelte anskaffelse, og at det også ligger en plikt til å velge det som har beste effekt. Behovet for fleksibilitet blir også løftet frem i høringsnotatets punkt 5.2. Ved å innta et krav om at man alltid skal bruke miljø som tildelingskriterium, mister man denne fleksibiliteten. Etter vårt syn vil riktig valg og utforming av miljøkrav og kriterier i en anskaffelsesprosess ha potensielt større betydning for å nå målet om mer miljøvennlige anskaffelser enn at oppdragsgiver vektet et mindre egnet miljøkriterium 30 prosent.

Det kan derimot være gode grunner til å vekte miljøhensyn 30 %, i de konkrete anskaffelsene der man mener at et tildelingskriterium er godt egnet for å redusere miljøbelastning eller klimautslipp.

Forslaget om plikt til å benytte miljø som tildelingskriterium tar, slik vi ser det, heller ikke inn over seg hvor ulike leverandørmarkedene er i dag, særlig når det gjelder modenhet og behov for utvikling. Her vil minstekrav og kontraktkrav om miljørapportering underveis i kontraktperioden kunne være mye bedre egnet enn miljø som tildelingskriterium. Forslaget tar heller ikke hensyn til hvor ulike offentlige oppdragsgivere er. For universitetet vil det

i enkelte anskaffelser være høyt fokus på kvalitet og forskningsformål for å kunne støtte opp under universitetets primærmål om forskning, undervisning og formidling, og miljø som tildelingskriterium vil være svært lite egnet for å velge det beste utstyret for dette.

Best egnet

Universitetet anser forslag 1 som uegnet. Forslaget krever at man «skal stille miljøkrav og kriterier.» I mange sammenhenger er det derimot formålstjenlig å stille kun krav. Når miljø så skal vektas minimum 30 prosent, risikerer man at minimale miljøforbedringer skårer uforholdsmessig høyt. Etter vår tolkning av ordlyden legger forslaget opp til at man skal vekte miljø «minimum 30 prosent», også for anskaffelser der det ikke er særlig relevant å stille miljøkrav. Dette vil eksempelvis gjelde dersom man kjøper rådgivningstjenester over nett, brukte møbler eller høykvalitetsutstyr fra nisjeleverandører. Det bidrar etter vår vurdering ikke til at man oppfyller lovens formålsparagraf og det kan også være i strid med forholdsmessighetsprinsippet og kravet om tilknytning. Det øker også risikoen for unødige rettsprosesser.

Tilsvarende anser vi forslag 3 som mindre egnet, både fordi det er uklart formulert og fordi det ikke åpner for slik fleksibilitet som vi mener er nødvendig for å oppnå beste effekt.

Universitetet anser en redigert versjon av forslag 2 som best egnet. Formuleringen i forslag 2 åpner for fleksibilitet slik at man kan vurdere hvilke tiltak som er best egnet i det enkelte tilfelle.

Universitetet mener likevel at det bør tas inn et unntak til kravet om at man skal stille miljøkrav eller kriterier på minst ett av trinnene i anskaffelsesprosessen. Vi stiller spørsmål ved om det vil være fornuftig ressursbruk å finne frem til et krav i anskaffelser der det i realiteten ikke er mulig å stille verken kvalifikasjonskrav, krav til ytelsen eller kontraktsvilkår knyttet til miljø og klima. Dette vil gjelde helt unntaksvis, men det vil likevel kunne oppstå slike tilfeller. Det kan også finnes anskaffelser der det vil være helt u hensiktsmessig å stille miljøkrav. Det kan for eksempel være en anskaffelse av høykvalitetsutstyr i et nisjemarked med få leverandører, hvor miljøkrav verken er treffende eller hensiktsmessige.

Eventuelt kan forslag 2 kombineres med at det i § 25-5 (2) blir tatt inn et krav om at en begrunnelse for valg av miljøfremmende krav eller kriterier skal inkluderes i anskaffelsesprotokollen – på lik linje med at oppdragsgivers valg om ikke å dele opp en kontrakt i delkontrakter skal begrunnes.

I forslaget til ny § 18-1 (3a) er det foreslått at alle anskaffelser på områder med ikke uvesentlig miljøbelastning skal ha en vektning av miljøhensyn på minimum 30 prosent. Som nevnt over vil vi foreslå at bestemmelsen endres, ved at kravet enten gjelder enkelte anskaffelsesområder eller at det gjøres unntak der miljø som tildelingskriterium ikke vil være hensiktsmessig. I det følgende er noen eksempler på endrede formuleringer:

- 1) «På områder med som er vurdert til ikke å ha uvesentlig miljøbelastning, skal miljøhensyn alltid vektas minimum 30 prosent, med mindre andre miljøkrav er vurdert til å gi bedre effekt eller vektning av miljøhensyn ikke er relevant.»
- 2) For anskaffelser med ikke uvesentlig miljøbelastning, hvor oppdragsgiver mener at miljø som tildelingskriterium gir best effekt (jf. § 7-9), skal miljøhensyn vektas minimum 30%.
- 3) For anskaffelser med ikke uvesentlig miljøbelastning, hvor oppdragsgiver benytter miljø som tildelingskriterium, skal miljøhensyn vektas minimum 30%.

Dokumentasjon

Når det gjelder krav til dokumentasjon, stiller departementet spørsmål om dokumentasjon av miljøkrav bør standardiseres i regelverket, eller om det i regelverket eller veiledning bør pekes på anerkjente metoder og verktøy. Universitetene anser at standardisering utenfor regelverket vil være mest hensiktsmessig, da det enklere vil kunne oppdateres og utvikles. Det er behov for veiledning og standardiserte krav, ettersom det både vil gjøre det enklere og være mer forutberegnelig for både oppdragsgivere og leverandører. Tredjepartssertifisering er å foretrekke der det er

mulig. Det viktigste er at dokumentasjonskravene sikrer at grunnleggende krav er oppfylt, særlig hva gjelder etterprøvbarehet, likebehandling og forutberegnelighet.

Vi takker for muligheten til å inngi uttalelse.

Vennlig hilsen

Per Eirik Lund

Direktør Administrative fellestjenester
Administrative fellestjenester

Heidi Sten-Nilsen

Seksjonssjef innkjøp
Seksjon for innkjøp

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Liste over kopimottakere:

Terje Thomassen v/ Økonomiavdelingen

Per Eirik Lund v/ Administrative fellestjenester